

Rent hav-fondrapport 1/2017 (6.3.2017)

Situationen 31.12.2016	€
Fondens tillgångar	13,6 MEUR
Tillgångar som använts till projekt	11,7 MEUR
Tillgångar som avsatts för pågående projekt	1,9 MEUR

Målet för John Nurminens Stiftelses projekt Ett Rent Östersjön är att förbättra Östersjöns tillstånd med hjälp av konkreta åtgärder, som minskar belastningen på och miljöriskerna för havet.

I stiftelsen arbetar nio personer, varav två på deltid, med projekten Ett Rent Östersjön och stödåtgärderna för dem.

Projektens utveckling

Inom projektet NutriTrade som påbörjades 2015 skapas en frivillig handel med näringsutsläpp för Östersjöområdet, vilket gör det möjligt att identifiera och genomföra kostnadseffektiva metoder för minskning av utsläpp. Samtidigt genomförs flera lovande pilotåtgärder för att minska näringsbelastningen på Östersjön, bland annat gipsbehandling av åkrar kring Skärgårdshavet, och dessutom åtgärder för att avlägsna näringsämnen som redan hamnat i havet, såsom odling av blåmusslor och vårdfiske. Samtliga pilotprojekt samt planeringen av en plattform för gräsrotsfinansiering av projekt för att minska näringsbelastningen på Östersjön pågår redan. Dessutom har man påbörjat en utredning av ett mer omfattande utnyttjande av flexibla och kostnadseffektiva miljöpolitiska mekanismer av de slag som ingår i utsläppshandeln för skyddet av Östersjön.

I mars 2015 startade stiftelsen Närfiskprojektet, vars syfte är att lyfta näringsämnen från havet genom riktat fiske av karpfiskar till människoföda. Av fångsten tillreds fiskbiffar och andra fiskprodukter. År 2016 fördubblades fångstmålet för projektet och för projektet rekryterades 12 fiskare, som började med vårdfiske i april. År 2017 fortsätter fisket i samma omfattning som år 2016. År 2017 kommer fiskbiffar att finnas tillgängliga åtminstone i Åbotrakten, i Esbo och i storkök i Helsingfors. Under våren 2017 kommer stiftelsen att tillsammans med Kesko att lansera en rikstäckande konsumentprodukt, Pirkka-skärgårdsfiskbiffar. Det slutliga syftet är att kommersialisera hela produktionskedjan så att vårdfisket på havsområden fungerar i slutet av projektet utan den ersättning för fosforering som betalas till fiskarna.

Vid vattenreningsverket i Gattjina, den största staden i Leningradområdet efter S:t Petersburg, togs den utrustning för fosforavskiljning från avloppsvattnet som stiftelsen levererat i bruk i november 2015. I Viborg togs motsvarande utrustning i bruk i oktober 2016. Med dessa två åtgärder kan man skära ned på näringsbelastningen i Finska viken med cirka 50 ton om året, vilket motsvarar två gånger utsläppen från avloppsreningsverket i Viksbacka i Helsingfors. Det följande steget för avloppsvattenprojekten i Nordvästra Ryssland är effektivisering av fosforavskiljningen från avloppsvattnet i staden Kingisepp, vilket man har för avsikt att genomföra 2017. Med hjälp av projektet skär man ned den fosforbelastning som hamnar i havet med 13 ton om året.

Man har tillsammans med vattenverket i vitryska Vitebsk ingått avtal om nedskärning av den näringsbelastning som kommer ut ur reningsverket genom att effektivisera reningen med mer än de nationella minimikraven. Den effektiviserade fosforavskiljningen från stadens avloppsreningsverk har inletts under hösten 2016, och med hjälp av den kan man årligen skära ned den belastning som orsakar övergödning i Östersjön med nästan 50 ton.

För jättehönsgården i Udarnik i närheten av Viborg införskaffas inom det projekt som finansieras av stiftelsen och BSAP Trust Fund ett filtreringssystem för näringshaltigt avrinningsvatten. Ett system för hantering av avrinningsvatten från åkrar installerades under hösten 2015, och nu bygger man ett filtreringssystem för gödselbassängerna.

Stiftelsen godkände i maj 2016 ett nytt projekt med syfte att hantera fosforutsläppet från en biogasanläggning som håller på att byggas i Lviv i Ukraina. Med hjälp av projektet kan man förhindra att mer än 100 ton fosforbelastning om året hamnar i Östersjön via floden Poltava.

Anskaffning av medel och uppnående av målen

Mellan 2005 och 2016 har man samlat in sammanlagt cirka 13,6 miljoner euro i fonden för Ett Rent Hav för projekten Ett Rent Östersjön, varav cirka 11,7 miljoner euro har använts för genomförande av projekten. Fondens resterande tillgångar, 1,9 miljoner euro, har avsatts för pågående och planerade projekt.

Under sommaren har donationsplattformen Rädda en bit av Östersjön förnyats. Plattformen marknadsfördes under hösten och före julen på Sanomas medier. Genom plattformen donerades 35 386 euro till stiftelsen under året.

Det största insamlingsevenemanget under året var välgörenhetskonserten Ett rent Östersjön som arrangerades 19.04.2016 på Musikhuset i Helsingfors. Utöver anskaffningen av medel var målet av konserten också att lyfta upp frågan om Östersjöns tillstånd för diskussion. Stiftelsen bjöd 500 unga Östersjöhjältar som har arbetat för Östersjöns bästa till konserten. Företag hade erbjudits en möjlighet att finansiera deltagandet av dessa unga människor på konserten, men där lyckades man inte. Efter de obligatoriska kostnaderna för konserten blev det inte några intäkter över till förmån för Ett rent Östersjön-projekt. Trots att man inte uppnådde målen med anskaffningen av medel, skapade konserten synlighet för Östersjön och Östersjöskyddet.

Hittills har projekt genomförts på totalt 21 platser, varav 15 har slutförts. Tack vare projekten har den årliga fosforbelastningen på Östersjön minskat med totalt mer än 2 100 ton. Dessutom har John Nurminens Stiftelse medverkat genom att erbjuda teknisk expertis vid gödselafabriken i Kingisepp och avloppsreningsverket i Warszawa och därigenom bidragit till den betydande minskningen av fosforutsläppen. Med de projekt som nu pågår minskar de årliga fosforutsläppen i Östersjön med flera hundra ton och dessutom bidrar man till att skapa nya och effektiva metoder för att minska näringsämnen, också sådana som lämpar sig i Finland.

Nya projekt

Med denna rapport följer vi upp genomförandet av de projekt som inletts före år 2016. Projekt som vi beslutar genomföra senare kommer att finansieras från insamlingskontot för Ett rent Östersjön-projekt. Insamlingskontot öppnades år 2016.

Man avser att minska den belastning av närings- och skadliga ämnen som industrin skickar till de kommunala reningsverken och därefter i havet med hjälp av projektet BEST (Better Efficiency for Industrial Sewage Management). Projektet är för närvarande under beredning. Vi har ansökt om finansiering för projektet av EU:s Östersjöprogram, och avsikten är att påbörja projektet under hösten 2017. Vidare har stiftelsen nu påbörjat en omfattande utredning för att bedöma riskerna med näringsämnesutsläpp till följd av biogasproduktion i Östersjöområdet.